

دوستی و خدمت بی‌منت - 30 / آذر / 1389

شرح حدیثی از حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام توسط حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای در جلسه درس خارج فقه سی‌ام آذرماه 89 (پانزدهم محرم الحرام 1432)

«عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ الْمُؤْمِنُونَ حَدَمٌ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ قِيلٌ وَ كَيْفَ يَكُونُونَ حَدَمًا بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ قَالَ يُفِيدُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا...»
کافی، ج 2، ص 167

فی الکافی، عن الصادق (علیه‌السلام): «المؤمنون خدم بعضهم لبعض»؛ حضرت امام صادق علیه‌السلام فرمودند: مؤمنین، خدمتگاران یکدیگرند. خدم، جمع خادم است؛ یعنی خدمتگاران. در فارسی، ما برای کلمه‌ی خدم میگوئیم خدمتگار؛ که محترمانه‌اش کلمه‌ی «خدمتگار» است، و غیرمحترمانه‌اش کلمه‌ی «نوکر» است، نه خدمتگزار. تعبیر خدمتگزار، یک تعبیر دیگری است و در فارسی یک معنای عرفی دیگری دارد، که متفاوت است با معنای خدمتگار. خدم، جمع خادم است. خادم به همان معنای خدمتگار است. میگوید: مؤمنین خدمتگارهای همدیگرند. [خب مستمعین]، تعجب کردند: چطور؟ همه خدمتگار همدیگر هستند؟ یا به تعبیر عرفی‌تر، همه نوکر همدند؟ «قیل و کیف یکنونون حدماً بعضهم لبعض»؛ چه جور میشود که بعضی، بعضی دیگر را خدمتگار باشند؟ یعنی مثلاً بروند خانه‌های همدیگر، خدمتگاری کنند؟ فرمود: «یفید بعضهم بعضاً»؛ [یعنی] به هم فایده برسانند. پس فایده رساندن مؤمنین به یکدیگر، خدمتگاری به آنهاست؛ [و در آن] متنی وجود ندارد؛ نکته این است.

اگر چنانچه ما به هم خدمتی کردیم و به یکدیگر فایده‌ای رساندیم، چه در عرض هم باشیم - مثل ما مردم معمولی کوچه و بازار که به حسب شأن اجتماعی، در عرض یکدیگر قرار داریم - چه آن کسی که به حسب موقعیت اجتماعی، شأن بالاتری دارد؛ مثلاً رئیس یک تشکیلاتی است، دیگر نباید سر یکدیگر متنی داشته باشیم. به نظر ما نکته‌ی این حدیث، تنها این نیست که افراد باید به هم نفع برسانند؛ بلکه این هم هست که این نفع رساندن موجب منت نباشد، تا این خدمتی را که میکنند، با منت گذاشتن باطل نکنند.